

Kuvitteellinen opetusesimerkki "Riita"

1. Asiayhteyden luominen

Teemana on riita. Opettaja kertoo esimerkin omasta elämästään tai lukee aiheesta tarinan. Opettaja virittää keskustelua sen verran, että yhteisesti otetaan esille muutama ajatus, joka kertomuksessa ihmetytti tai kiinnosti ja jota voisi selvittää tarkemmin, tai mietitään sitä, mitkä syyt aiheuttavat ihmisten välisiä ristiriitoja ja miten niihin pitäisi suhtautua.

2. Alustava ongelman määrittely

Oppilaat on jaettu valmiiksi neljän hengen ryhmiin. Ryhmissä on puheenjohtaja, joka jakaa puheenvuorot ja sihteeri, joka kirjoittaa muistiin päätöksen. Ryhmillä on viisi minuuttia aikaa päättää, mikä kysymys aiheesta olisi heidän ryhmänsä valinta kiinnostavaksi tutkimuskohteeksi. Jokainen saa ehdottaa kysymyksiä ja niistä valitaan kaikille sopiva. Ryhmä päättyy tutkimusongelmaan "Miten riidan voisi ratkaista?" Vaihtoehtoisia voisivat olla esim.: Onko riitelemisen tarpeellista? Mistä riidat alun perin syntyvät? Voiko ihminen välttää riitelyä? Voiko riita olla joskus jopa tarpeellinen?)

3. Aivoriihi ja selitysmallien rakentaminen

Ryhmä keskustelee ja jokainen kertoo oman näkemyksensä riitelemisestä. Näkemyksistä kootaan yhteinen tuotos, ratkaisuehdotus tai analyysi. "Riitoja tulee, mutta näin niitä voidaan myös välttää." Voidaan myös todeta, että riita voi olla hyödyllinen uusien näkökulmien antaja.

4. Oppimistavoitteiden asettelu

Ryhmä miettii, miten voidaan selvittää, onko ryhmä osunut oikeaan pohdinnoissaan. Opettajan apua saatetaan tarvita.

"Riippuu keneltä kysytään, pitää kysyä aika monelta." -> haastattelututkimus -> kysytään oppilailta, rehtorilta, vanhemmilta ja ohikulkijoilta. Laaditaan helppo kyselymalli, esim.: Riitoja voi välttää: kyllä / ei / lisäkommentti. Kyllä- ja ei -vastausten määrät voidaan laskea vaikkapa tukkimiehen kirjanpidolla ja lisäkommentit painetaan mieleen, pannaan muistiin merkkikuvalla, piirtäen, kirjoittaen tai peräti nauhoittaen.

5. Itsenäinen opiskelu

Oppilaat tekevät sovitut kyselyt yksin tai pareittain ja analysoivat omat aineistonsa laskemalla kyllä- ja ei -vastaukset ja kokoamalla yleisimmät lisäkommentit. Ensimmäisen haastattelun tekijän kokemukset on hyvä käydä ryhmässä läpi ja miettiä yhdessä toimintatapoja. Opettaja antaa tietoa haastattelututkimuksen periaatteista, kuten kuinka monelta pitää kysyä, minkä luokan oppilaita voi haastatella ja milloin, mistä rehtorin löytää, miten ohikulkijaa puhutellaan, miten vastaukset lasketaan jne.

6. Opitun esittäminen ja arviointi

Kun kaikki aineistot on saatu analysoiduksi, ryhmä tekee tuloksista yhteenvedon. Kiteytetty lopputulos voisi olla: "Kyllä, laajan haastattelututkimuksen mukaan riitoja syntyy sekä lasten että aikuisten ryhmissä. Niitä voi välttää usein mm. näillä tavoilla, mutta joskus on vain pakko riidellä riita loppuun."

Yksi jatkopohdinnan teema voisi olla, miten ihmisten välisiä erimielisyyksiä saadaan ratkaistuksi. Mitä sopuun tarvitaan? Miten riidan kehittyminen estetään? Tulos ja jatkopohdinnat esitellään koko luokalle ja niistä voidaan keskustella. Opettajan apua tarvittaneen lopputuloksen kokoamisessa ja kirjaamisessa.